

9. állomás

Az éltető holt fa

Sokan nem is gondolják, milyen óriási szerepe van a kidőlt, korhadó fáknak az erdő életében. Ezek a „gondozatlannak tűnő” erdőrészek és közlekedési akadálynak látszó fatörzsek több tucat állat- és gombafajnak biztosítanak otthont és táplálékot. Ezek nélkül pedig elképzelhetetlen lenne az erdő természetes működése, a holt fák, letört ágak lebontása és a szerves anyag újjászűletése.

A folyamat első lépéseit az ún. xilofág (faevő) rovarok és lárváik teszik meg. A fatestben gazdag alagúthálózatot rágunk, így tárva fel annak belső részeit a gombák terjeszkedő fonalai számára. Nélkülük csak nagyon lassan menne végbe a lebomlás az erdőben.

Egyik legismertebb képviselőjük a hazánk nagy részén elterjedt, de sajnos egyre ritkuló, védett **orrszarvúbogár**. Eredeti élőhelyei az idős tölgyesek voltak, ám a túlélés érdekében megtelepszik más fafajokban is. Lárvája 2-3 évig fejlődik a fa belsejét rágva a kidőlt tölgymatuzsálemek tuskójában.

A másik nagy faaprító rovarcsoport a cincérek közül kerül ki, melynek legméreteesebb európai képviselője a **nagy hőscincér**. Lárvája 1-5 éven át fejlődik, miközben akár 1 m hosszú járatot is váj a fatestben. A rovar sok nitrogénvegyületből álló testének (kitinváz) felépítéséhez a tömegének sokszorosát kell elfogyasztania.

Miért fontos, hogy a lebomló holt fa anyagai visszakerüljenek a talajba?

Vannak olyan fajok – például egyes virágbogarak – , amelyeknek a lárvái már a bomlási folyamat előrehaladott állapotában levő korhadékban, a fakomposztban fejlődnek. Ezzel tevékeny szerepük van a korhadék talajba

keverésében. A további lebontást az egészen apró talajlakó ízeltlábúak: az ugróvillások, az atkák és mások folytatják.

A rovarok mellett a gombáknak is óriási szerepük van a fák megemésztésében. A mikroszkopikus méretűektől a kalapos és a hatalmasra növő taplógombáig számos gombafaj élőszködik a korhadékon.

Tudtad-e, hogy a taplógombából Erdélyben kalapot és díszes terítőket készítenek?

A ki nem dőlt, lábon száradt fák odvai számos nagyobb állatnak is otthont, búvóhelyet biztosítanak. A madarak mellett ezeket előszeretettel veszik birtokba a kisemlősök és a denevérek is.

Keress rovarjáratokat a korhadó fatörzsön!

Tudtad-e, hogy az asztalosok a xilofág rovarokat farontó bogaraknak is nevezik, mivel, ha beköltöznek egy fatelepre, járataikkal nagy károkat okozhatnak a deszkákban?

Tudtad-e, hogy az orrszarvúbogár kemény páncélja saját tömegének a 850-szeresét is képes megtartani, s ezzel világrekorder a maga súlycsoportjában?